

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 6, Issue 4, December 2018, p. 87-100

Received	Reviewed	Published	Doi Number
11.10.2018	20.11.2018	30.12.2018	10.18298/ijlet.3180

Secondary School Turkish Textbooks in Terms of Writing Skills

Efecan KARAGÖL¹ & Rasim TARAKCI²

ABSTRACT

It is essential to acquire four basic language skills in Turkish education. Four basic language skills are listening/monitoring, speaking, reading and writing. Writing is different from speaking because it is learned at school. In 2018 Turkish Language Teaching Program (Primary, Secondary, 1st, 2nd, 3rd, 4th, 5th, 6th, 7th, and 8th Grades) are given to gain and develop writing skills. Taking into consideration these achievements, secondary school textbooks have been written in order to be read from the beginning of the 2018-2019 academic year. These textbooks have not been studied in terms of the status of writing gains. The aim of this study is to examine the textbooks of the 5, 6, 7 and 8 grade textbooks prepared according to the 2018 Turkish Teaching Program in terms of writing gains. Document analysis method was used in the research. Content analysis technique was used for data collection. In the study, it was concluded that writing gains between the books and within the books were not used regularly. Book authors do not observe a system in the distribution of the gains after using the gains at least once. Some achievements are addressed in the program only at the single grade level. The frequency of using gains varies between books. Based on the findings and results of the study, some suggestions were presented to the authors of the book.

Key Words: Writing, acquisition, Turkish textbook, skill, Turkish course curriculum.

Yazma Becerisi Kazanımları Açısından Ortaokul Türkçe Ders Kitapları

ÖZET

Türkçe eğitiminde dört temel dil becerisinin kazandırılması esastır. Dört temel dil becerisi; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Dinleme/izleme ve okuma anlamaya, konuşma ve yazma anlatmaya yönelik becerilerdir. Örgün eğitimle öğrenilen dil becerisi olması bakımından yazma, diğer anlatma becerisi konuşmadan farklıdır. Yazma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi için 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)'nda kazanımlara yer verilmiştir. Bu kazanımlar dikkate alınarak 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren okutulmak üzere ortaokul Türkçe ders kitapları yazılmıştır. 2018-2019 eğitim-öğretim yılında kullanılacak Türkçe ders kitapları yazma kazanımlarının durumu açısından incelenmemiştir. Bu araştırmanın amacı, 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)'na göre Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan 5, 6, 7 ve 8. sınıf ders kitaplarını yazma kazanımları açısından incelemektir. Araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmada hem kitapların kendi içinde hem de kitaplar arasında yazma kazanımlarının düzenli bir biçimde kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kitap yazarları, kazanımları en az 1 kere kullandıktan sonra kazanımların dağılımında bir sistem gözetmemektedir. Bazı kazanımların programda sadece tek sınıf düzeyinde ele alınması bazı kazanımların da 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda olduğu hâlde kitap yazarları tarafından kişisel tercihlere göre belirlenen sıklıkta kullanılması eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Araştırmanın bulgu ve sonuçlarından hareketle kitap yazarlarına birtakım öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yazma, kazanım, Türkçe ders kitabı, beceri, Türkçe Dersi Öğretim Programı.

¹ Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, efecankaragol@gmail.com.

² Öğretmen, Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, rasimtarakci@gmail.com.

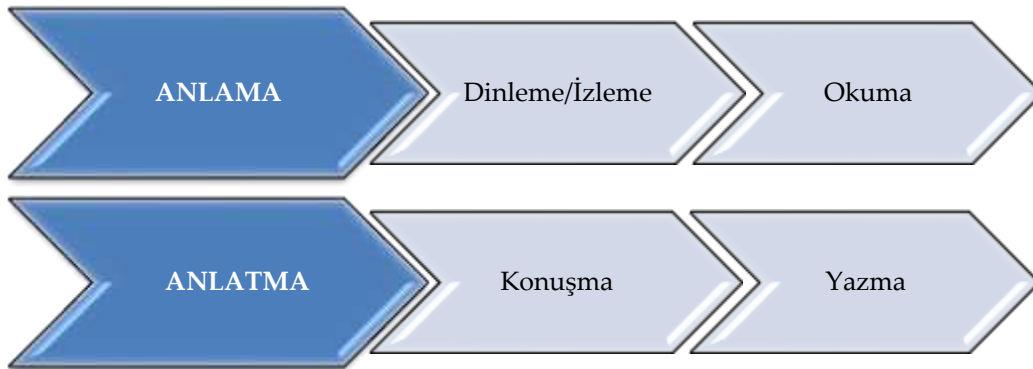
1. Giriş

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) (program)'nda dil becerileri; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma olarak dört başlık altında açıklanmıştır. Yazma, konuşmadan sonra edinilen anlatma becerisidir. Ancak yazma, okul öncesi öğrenilen bir beceri alanı olmaması bakımından konuşmadan farklıdır. Programda yazma becerisine ilişkin çeşitli kazanımlar yer almaktadır. 2018-2019 eğitim-öğretim yılında kullanılacak Türkçe ders kitapları yazma kazanımlarının durumu açısından incelenmemiştir. Söz konusu kitapların bu açıdan incelenmesi hem durum tespiti yapılması hem de program ve kitap yazarlarına geri bildirim sağlaması yönlerinden önemlidir.

Programda yer alan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) kapsamında sekiz anahtar yetkinlik vardır: ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade. Bu yetkinlikler, öğrencilerin ulusal ve uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları becerilerdir.

“Ana dilde iletişim yetkinliği; kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır” (MEB, 2018: 4). Programın ana dilde iletişim yetkinliğinde dört temel dil becerisinin yer aldığı görülmektedir.

Beceri, insanın yetkinlik ve öğrenimine bağlı olarak bir işi başarma ve amaca uygun olarak sonuçlandırma yetisidir (Onan, 2013: 36). Programda dört temel dil becerisi olarak dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazmaya yer verilmiştir. Bu beceriler, programdaki kazanımların dikkate alınmasıyla bulunan veya hazırlanan metin, etkinlik ve değerlendirme soruları yardımıyla kazandırılır. Beceriler, anlama ve anlatma olmak üzere iki ana grupta sınıflandırılabilir:

Şekil 1. Dil Becerileri

Dil becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında ders kitapları en çok kullanılan materyallerdendir. Ders kitabı, bir dersin içeriğine yönelik devlet veya özel yayınevleri kanalıyla hazırlanmış, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) tarafından kabul edilmiş materyaldir. Türkçe ders kitapları, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanabildiği gibi özel yayınevleri tarafından da hazırlanabilmektedir. Bu kitaplar “Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları

Yönetmeliği (yönetmelik)" dikkate alınarak oluşturulur. Ders kitaplarının hazırlanmasında yazarların dikkat etmesi gereken ve nitelik belirten birçok kriter vardır. Bu kriterler şunlardır: anayasa ve kanunlara uygunluk, bilimsellik, insan hak ve özgürlüklerine uygunluk, reklam içermeme, eğitim ve öğretim programının amaçladığı kazanımları kapsama, görsel ve içerik tasarımının öğrenmeyi ve öğrencilerin gelişim özelliklerini desteklemesi. Yönetmelikte kazanımla ilgili belirtilen kriter, yazarların kitap oluşturma sürecinde programdaki kazanımları dikkate alma zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır.

Kazanım, ilgili dersin öğretim programında yer alan ve öğrencinin o dersle ilgili gerçekleştirmesi gereken beceriyi ifade eden yargıdır. Programda dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma kazanımları sınıflar düzeyinde tematik yaklaşımla belirlenmiştir. Kazanım cümlelerinin her biri bir kod sistemiyle ifade edilerek yapılandırılmıştır. Örneğin "T.5.4.2." şeklinde kodlanan bir kazanımda "T", Türkçeyi; "5", sınıf düzeyini; "4", öğrenme alanı olarak yazmayı, "2", kazanım numarasını ifade etmektedir. Programda dört temel dil becerisine ilişkin farklı kazanımlara yer verilmiştir. Bu kazanımların sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1. Programdaki Kazanım Sayılarının Dil Becerilerine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyleri	Dil Becerileri			
	Dinleme/İzleme	Konuşma	Okuma	Yazma
5. Sınıf	12	7	34	16
6. Sınıf	12	7	35	14
7. Sınıf	14	7	38	17
8. Sınıf	14	7	35	20
Toplam	52	28	142	67

Programda 289 kazanım vardır. Bu kazanımların 52'si (%17,99) dinleme/izleme, 28'i (%9,68) konuşma, 142'si (%49,13) okuma ve 67'si (23,18) yazma becerisiyle ilgilidir.

Karadağ ve Maden (2013: 266)'e göre "Yazma, aktarılmak istenen anlamların harf adı verilen sembollerle kodlanmasıdır. Kodlama, üzerinde uzlaşılmış ortak kod ve sembollerle gerçekleşir. Kişinin kendini aktarma isteğinin sonucu olarak gerçekleşen yazma işi, esasen düşüncenin dışı vurumudur." Programda yazma becerisine ait bazı kazanımların kodları sınıf düzeylerine göre değişiklik göstermektedir. Bunun yanı sıra bazı kazanımlar her sınıf düzeyinde yer almamaktadır. Programdaki yazma kazanımlarının sınıflara göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 2. Programdaki Yazma Kazanımlarının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Kazanımlar	Sınıf Düzeyleri			
	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
1. Şiir yazar.	T.5.4.1.	T.6.4.1.	T.7.4.1.	T.8.4.1.
2. Bilgilendirici metin yazar.	T.5.4.2.	T.6.4.2.	T.7.4.2.	T.8.4.2.
3. Hikâye edici metin yazar.	T.5.4.3.	T.6.4.3.	T.7.4.3.	T.8.4.3.
4. Yazma stratejilerini uygular.	T.5.4.4.	T.6.4.4.	T.7.4.4.	T.8.4.4.
5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.	T.5.4.5.	-	-	-
6. Yazdıklarını desteklemek için gerektiğinde grafik ve tablo kullanır.	-	T.6.4.5.	-	-
7. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.	-	-	T.7.4.5.	T.8.4.5.
8. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.	T.5.4.6.	T.6.4.6.	T.7.4.6.	T.8.4.6.
9. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.	T.5.4.7.	T.6.4.7.	T.7.4.7.	T.8.4.7.
10. Sayıları doğru yazar.	T.5.4.8.	-	-	-
11. Yazılarında mizahi öğeler kullanır.	-	-	-	T.8.4.8.
12. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.	-	-	T.7.4.8.	T.8.4.9.
13. Yazdıklarını düzenler.	T.5.4.9.	T.6.4.10.	T.7.4.16.	T.8.4.16.
14. Yazdıklarını paylaşır.	T.5.4.10.	T.6.4.11.	T.7.4.17.	T.8.4.17.
15. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.	T.5.4.11.	-	-	-
16. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	T.5.4.12.	T.6.4.12.	T.7.4.9.	T.8.4.10.
17. Formları yönergelerine uygun doldurur.	T.5.4.13.	T.6.4.13.	T.7.4.10.	T.8.4.11.
18. Kısa metinler yazar.	T.5.4.14.	T.6.4.14.	T.7.4.11.	T.8.4.12.
19. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	T.5.4.15.	T.6.4.8.	T.7.4.12.	T.8.4.13.
20. Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.	-	-	T.7.4.13.	-
21. Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar.	-	-	T.7.4.14.	T.8.4.14.
22. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.	T.5.4.16.	T.6.4.9.	T.7.4.15.	T.8.4.15.
23. Cümlelerin öğelerini ayırt eder.	-	-	-	T.8.4.18.
24. Cümle türlerini tanır.	-	-	-	T.8.4.19.
25. Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar.	-	-	-	T.8.4.20.

Yukarıdaki tabloda bütün sınıf düzeyinde (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) bulunan kazanım sayısının 13 olduğu görülmektedir. Ayrıca 7 kazanımın sınıf düzeylerine göre kodları farklılık göstermektedir.

“Yazma”, “beceri”, “kazanım”, “Türkçe Dersi”, “writing”, “acquisition” ve “Turkish textbook” anahtar kelimeleriyle “YÖK Tez Tarama”, “DergiPark”, “ULAKBİM UVT” ve ERIC veri tabanlarında yapılan taramada 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)’na göre hazırlanan ve 2018-2019 eğitim-öğretim yılında 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda okutulacak ders kitaplarına ilişkin herhangi bir araştırma tespit edilmemiştir. Bu çalışmanın amacı, yazma becerisi kazanımları açısından ortaokul Türkçe ders kitaplarının durumunu incelemektir. Bu amaca yönelik ayrıntılı bilgiye ulaşabilmek için aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir:

- 1.“MEB 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın yazma kazanımları açısından durumu nedir?
- 2.“MEB 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın yazma kazanımları açısından durumu nedir?
- 3.“MEB 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (1-2)”nın yazma kazanımları açısından durumu nedir?
- 4.“MEB 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nın yazma kazanımları açısından durumu nedir?

Araştırma, ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma kazanımlarının durumuna ilişkin literatüre katkı sağladığı için önemlidir. Çalışma, MEB tarafından yayımlanan kitaplarla sınırlandırılmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel çalışma olarak planlanmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım, 1999: 10).

Nitel araştırmanın veri toplama yöntemleri görüşme, gözlem ve dokümanlardır. Bu araştırma, 2018 Türkçe Öğretimi Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)'na göre Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan 5, 6, 7 ve 8. sınıf ders kitaplarını yazma kazanımları açısından incelemeyi amaçladığından araştırmada doküman analizi kullanılacaktır. Doküman analizi, çalışmada kullanılacak dokümanların elde edilip belirli bir sistem içerisinde inceleme işlemidir (Karasar, 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

2.2. İnceleme Nesnesi

Araştırmanın inceleme nesnesini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren kullanılmak üzere MEB tarafından yayımlanan 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. MEB, 7. sınıflar için iki farklı ders kitabı yayımlamıştır. Araştırmada bu ders kitapları "7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (1)" ve "7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (2)" olarak ifade edilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Türkçe ders kitapları okunarak içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde derin bir işleme tabi tutulur, kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Kavramlar, araştırmacıyı temalara götürür ve temalar sayesinde olgular daha iyi düzenlenebilir ve daha anlaşılır hâle getirilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227).

Türkçe ders kitaplarının içeriğinde yer alan metin, etkinlik, hazırlık çalışmaları ve değerlendirme soruları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda kazanımlardan hareketle elde edilen veriler kodlanmıştır. Kodlardan hareketle temalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Ortaya çıkan kod ve temalar düzenlenmiş, kodların frekansları eklenmiştir.

3. Bulgular

3.1. "5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nın Yazma Kazanımları Açısından Durumu

Tablo 3. "5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"ndaki Yazma Kazanımlarının Sıklığı

Kazanımlar	5. Sınıf (f)
T.5.4.1.	4
T.5.4.2.	17
T.5.4.3.	12
T.5.4.4.	22
T.5.4.5.	17
T.5.4.6.	2
T.5.4.7.	2
T.5.4.8.	1
T.5.4.9.	1
T.5.4.10.	2
T.5.4.11.	7
T.5.4.12.	2
T.5.4.13.	2
T.5.4.14.	1
T.5.4.15.	6
T.5.4.16.	1

"T.5.4.8. Sayıları doğru yazar.", "T.5.4.9. Yazdıklarını düzenler.", "T.5.4.14. Kısa metinler yazar." ve "T.5.4.16. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır." kazanımlarının "5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nda birer kez yer aldığı dikkat çekmektedir. "T.5.4.4. Yazma stratejilerini uygular." 22, "T.5.4.2. Bilgilendirici metin yazar." 17, "T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır." 17 ve "T.5.4.3. Hikâye edici metin yazar." 12 kez kullanılmıştır. "T.5.4.11. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır." 7, "T.5.4.15. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler." 6, "T.5.4.1. Şiir yazar." kazanımı 4 farklı yerde "5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nda yer almıştır. "T.5.4.6. Bir işin işlem basamaklarını yazar.", "T.5.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.", "T.5.4.10. Yazdıklarını paylaşır.", "T.5.4.12. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır." ve "T.5.4.13. Formları yönergelerine uygun doldurur." kazanımlarının ikişer defa dikkate alındığı saptanmıştır.

3.2. "6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nın Yazma Kazanımları Açısından Durumu

Tablo 4. "6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nda Yazma Kazanımlarının Sıklığı

Kazanımlar	6. Sınıf (f)
T.6.4.1.	6
T.6.4.2.	5
T.6.4.3.	10
T.6.4.4.	35
T.6.4.5.	1
T.6.4.6.	7
T.6.4.7.	6
T.6.4.8.	2
T.6.4.9.	1
T.6.4.10.	2
T.6.4.11.	5
T.6.4.12.	1
T.6.4.13.	4
T.6.4.14.	2

"T.6.4.5. Yazdıklarını desteklemek için gerektiğinde grafik ve tablo kullanır.", "T.6.4.9. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır." ve "T.6.4.12. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır." kazanımları birer kez kullanılmıştır. "T.6.4.8. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.", "T.6.4.10. Yazdıklarını düzenler." ve "T.6.4.14. Kısa metinler yazar." kazanımları ikişer kez kullanılmıştır. "T.6.4.4. Yazma stratejilerini uygular." kazanımının 35 farklı yerde kullanılması dikkat çekmektedir. "T.6.4.3. Hikâye edici metin yazar." 10, "T.6.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar." 7, "T.6.4.1. Şiir yazar." ve "T.6.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır." kazanımları altışar kez değerlendirilmiştir. "T.6.4.2. Bilgilendirici metin yazar." ve "T.6.4.11. Yazdıklarını paylaşır." kazanımları beşer kez "6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nda yer almıştır.

3.3. “7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (1-2)”nın Yazma Kazanımları Açısından Durumu

Tablo 5. “7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (1)”nda Yazma Kazanımlarının Sıklığı

Kazanımlar	7. Sınıf (1) (f)
T.7.4.1.	4
T.7.4.2.	12
T.7.4.3.	6
T.7.4.4.	12
T.7.4.5.	1
T.7.4.6.	1
T.7.4.7.	3
T.7.4.8.	1
T.7.4.9.	1
T.7.4.10.	3
T.7.4.11.	2
T.7.4.12.	3
T.7.4.13.	5
T.7.4.14.	2
T.7.4.15.	1
T.7.4.16.	4
T.7.4.17.	3

“T.7.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.”, “T.7.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.”, “T.7.4.8. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.”, “T.7.4.9. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.” ve “T.7.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.” kazanımları birer kez kullanılmıştır. “T.7.4.2. Bilgilendirici metin yazar.” ve “T.7.4.4. Yazma stratejilerini uygular.” kazanımları 12; “T.7.4.3. Hikâye edici metin yazar.” 6, “T.7.4.13. Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.” 5, “T.7.4.1. Şiir yazar.” 4, “T.7.4.16. Yazdıklarını düzenler.” 4, “T.7.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.” 3, “T.7.4.10. Formları yönergelerine uygun doldurur.” 3, “T.7.4.12. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.” 3, “T.7.4.17. Yazdıklarını paylaşır.” 3, “T.7.4.11. Kısa metinler yazar.” 2 ve “T.7.4.14. Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar.” kazanımı 2 kez dikkate alınmıştır.

Tablo 6. "7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (2)"nda Yazma Kazanımlarının Sıklığı

Kazanımlar	7. Sınıf (2) (f)
T.7.4.1.	4
T.7.4.2.	14
T.7.4.3.	5
T.7.4.4.	38
T.7.4.5.	2
T.7.4.6.	2
T.7.4.7.	1
T.7.4.8.	3
T.7.4.9.	1
T.7.4.10.	2
T.7.4.11.	1
T.7.4.12.	15
T.7.4.13.	11
T.7.4.14.	4
T.7.4.15.	1
T.7.4.16.	3
T.7.4.17.	3

"T.7.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.", "T.7.4.9. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.", "T.7.4.11. Kısa metinler yazar." ve "T.7.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır." kazanımları birer kez dikkate alınmıştır. "T.7.4.4. Yazma stratejilerini uygular." 38, "T.7.4.12. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler." 15, "T.7.4.2. Bilgilendirici metin yazar." 14, "T.7.4.13. Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır." 11, "T.7.4.3. Hikâye edici metin yazar." 5, "T.7.4.1. Şiir yazar." 4, "T.7.4.14. Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar." 4, "T.7.4.8. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.", "T.7.4.16. Yazdıklarını düzenler.", "T.7.4.17. Yazdıklarını paylaşır." üçer kez, "T.7.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.", "T.7.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar." ve "T.7.4.10. Formları yönergelerine uygun doldurur." ikişer kez kullanılmıştır.

3.4. "8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nın Yazma Kazanımları Açısından Durumu

Tablo 7. "8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nda Yazma Kazanımlarının Sıklığı

Kazanımlar	8. Sınıf (f)
T.8.4.1.	5
T.8.4.2.	14
T.8.4.3.	6
T.8.4.4.	17
T.8.4.5.	1
T.8.4.6.	2
T.8.4.7.	3
T.8.4.8.	1
T.8.4.9.	1
T.8.4.10.	2
T.8.4.11.	1
T.8.4.12.	3
T.8.4.13.	2
T.8.4.14.	22
T.8.4.15.	1
T.8.4.16.	15
T.8.4.17.	13
T.8.4.18.	14
T.8.4.19.	10
T.8.4.20.	6

"T.8.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.", "T.8.4.8. Yazılarında mizahi öğeler kullanır." "T.8.4.9. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.", "T.8.4.11. Formları yönergelerine uygun doldurur." ve "T.8.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır." kazanımlarının "8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nda birer kez kullanıldığı dikkat çekmektedir. "T.8.4.14. Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar." 22, "T.8.4.4. Yazma stratejilerini uygular." 17, "T.8.4.16. Yazdıklarını düzenler." 15, "T.8.4.18. Cümlelerin öğelerini ayırt eder." 14, "T.8.4.2. Bilgilendirici metin yazar." 14, "T.8.4.17. Yazdıklarını paylaşır." 13, "T.8.4.19. Cümle türlerini tanır." 10, "T.8.4.20. Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar." 6, "T.8.4.3. Hikâye edici metin yazar." 6, "T.8.4.1. Şiir yazar." 5, "T.8.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır." 3, "T.8.4.12. Kısa metinler yazar." 3, "T.8.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar." 2, "T.8.4.10. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır." 2, "T.8.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler." 2 kez kullanılmıştır.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

“T.5.4.8. Sayıları doğru yazar.”, “T.5.4.9. Yazdıklarını düzenler.”, “T.5.4.14. Kısa metinler yazar.” ve “T.5.4.16. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.” kazanımları birer kez kullanıldığı için “5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı” bu kazanımlar açısından yeterli değildir. Bu durum, öğrencilerin “sayıları doğru yazma, yazdıklarını düzenleme, kısa metinler yazma, geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanma” hususlarında gerekli becerilere sahip olamayacağı yorumunu haklı çıkarmaktadır.

“5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nda yazma kazanımlarının kullanılma sıklığı 1’den 22’ye kadar geniş bir aralıkta seyretmektedir. Bazı kazanımlar birer kez dikkate alınmışken bazıları 12, 17 ve 27 defa işlenmiştir. Bu durum, yazma kazanımları işlenirken “5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nda bir düzen ve sistem gözetilmediğini düşündürmektedir.

“6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”; “T.6.4.5. Yazdıklarını desteklemek için gerektiğinde grafik ve tablo kullanır.”, “T.6.4.9. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.” ve “T.6.4.12. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.” kazanımları birer kez kullanıldığı için bu kazanımları beceri hâline dönüştürme açısından yetersizdir.

“6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nda yazma kazanımlarının kullanılma sıklığı 1’den 35’e kadar geniş bir aralıkta seyretmektedir. Bazı kazanımlar birer kez dikkate alınmışken bazıları 7, 10 ve 35 defa işlenmiştir. Bu tespit, okuma kazanımlarının “6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”nda “5. Sınıf Türkçe Kitabı”nda olduğu gibi bir düzen ve sistem dâhilinde işlenmediğini göstermektedir.

“T.7.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.”, “T.7.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.”, “T.7.4.8. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.”, “T.7.4.9. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.” ve “T.7.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.” kazanımları birer kez kullanıldığı için “7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (1)” bu kazanımlar açısından yeterli değildir. Söz konusu yetersizlik; “anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanma, bir işi işlem basamaklarına göre yazma, anlatım biçimlerini kullanma, yabancı kelimelerin yerine Türkçesini kullanma, geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanma” becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında engel olarak düşünülebilir.

“T.7.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.”, “T.7.4.9. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.”, “T.7.4.11. Kısa metinler yazar.” ve “T.7.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.” kazanımları birer kez kullanıldığı için “7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (2)” bu becerileri aktarma açısından yetersizdir. Buradan hareketle “atasözü, deyim ve özdeyiş kullanma, yabancı kelimelerin yerine Türkçesini kullanma, kısa metinler yazma, geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanma” açılarından “7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (2)”nın beceri aktarımında yeterli olmadığı ifade edilebilir.

“7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (2)”nda yazma kazanımlarının kullanılma sıklığının 1’den 38’e kadar geniş bir aralıkta olduğu görülmektedir. Bu durum yazma kazanımlarının bir düzen ve sistem dâhilinde işlenmediğini göstermektedir.

“8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”; “T.8.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.”, “T.8.4.8. Yazılarında mizahi öğeler kullanır.” “T.8.4.9. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.”, “T.8.4.11.

Formları yönergelerine uygun doldurur." ve "T.8.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır." kazanımlarını birer kez içermektedir. Bu sebeple "grafik ve tablo kullanma, mizahi öğeler kullanma, anlatım biçimlerini kullanma, yönergeye uygun form doldurma, geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanma" becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında "8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nın eksik kaldığı düşünülebilir.

"8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nda yazma kazanımlarının kullanılma sıklığı 1'den 22'ye kadar geniş bir sayı aralığında değişmektedir. Bazı kazanımlar birer kez dikkate alınmışken bazıları 15, 17 ve 22 defa işlenmiştir. Bu durum yazma kazanımlarının diğer ders kitaplarında olduğu gibi "8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nda bir düzen ve sistem dâhilinde işlenmediğini göstermektedir.

Bazı kazanımların programda sadece tek sınıf düzeyinde ele alınması bazı kazanımların da 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda olduğu hâlde kitap yazarları tarafından kişisel tercihlere göre belirlenen sıklıkta kullanılması eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Yönetmelikte ders kitaplarıyla ilgili "Eğitim ve öğretim programının amaçladığı kazanımları kapsar. (MEB, Madde 6/d)" cümlesi alt sınır belirtmediği için bazı kazanımları bir kere kullanma ya da aynı kazanımı değişik sıklıkta dikkate alma gibi düzensizlik oluşturan durumlar ortaya çıkmaktadır.

İncelenen kitaplar; bilgilendirici metin yazma, hikâye edici metin yazma, yazma stratejilerini uygulama, büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygulama, işlem basamaklarına göre yazma, içeriğe uygun başlık belirleme, ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanma, araştırma sonuçlarını yazılı olarak sunma, yazdıklarını düzenleme ve cümlenin öğelerini ayırt etme" bakımlarından diğer kazanımlara göre yeterlidir.

"7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı" ve "8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı"nda "Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar." kazanımına yer verilmesi akademik yazma becerisinin alt yapısını oluşturması bakımından önemlidir. Çünkü Karagöl (2018: 23)'ün belirttiği gibi "Ortaokul, lise ve üniversite düzeylerinde alt yapısının oluşturulması gereken akademik yazma bir süreçtir." Söz konusu alt yapının oluşturulması için hem programda hem de 7 ve 8. sınıf ders kitaplarında araştırma sonuçlarının yazılı olarak sunumuna ilişkin kazanıma yer verilmesi olumlu bir durumdur.

Akbaba ve Yalçın (2016: 1333), 6. sınıf öğrencilerinin yazma becerisinde paragraflar arasında anlamlı geçiş sağlayamamalarının en çok yapılan hata olduğunu tespit etmiştir. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)'na göre yazılan ve araştırmada incelenen 5, 6, 7 ve 8. sınıflara yönelik Türkçe kitaplarında "Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır." kazanımı yeteri kadar işlenmemiştir. Bu durum Akbaba ve Yalçın (2016)'ın ortaya koydukları problemin Türkçe ders kitapları ekseninde çözülemediği sonucunu ortaya koymaktadır. Diğer bir deyişle "uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanamama" sorunu yazma becerisi açısından kronikleşmektedir.

Yaylı ve Solak (2014: 1147), ortaokul Türkçe ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan yazma etkinlikleri hakkında öğretmen görüşlerine yönelik yaptıkları araştırmada, yazma etkinliklerinin yeterince uygulanmadığını ve yazma çalışmaları için belirlenen kazanımların elde edilmesinin zorlaştığını belirtmişlerdir. Yaylı ve Solak (2016) tarafından ulaşılan "yazma çalışmaları için belirlenen kazanımların elde edilmesinin zorlaşması" durumu, ders kitaplarında az sayıda yer

verilen yazma kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir. Bu ilişki, ders kitabı yazarlarının program yazarlarına yazma kazanımları açısından geri bildirim vermesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Demir (2013), yazma becerisine yönelik kazanımların ortaokulda gerçekleşme düzeyini araştırdığı makalesinde özellikle biçim özelliklerini yani noktalama işaretlerini kullanamama, imla kurallarına uymama, amaca uygun kelime seçememe gibi sorunların ciddi oranlarda yaşandığını tespit etmiştir. Bu araştırmada “Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.” kazanımının programdan kaynaklı sadece 5. sınıf düzeyinde yer alması, Demir (2013) tarafından tespit edilen söz konusu sorunun ders kitapları açısından çözülemediğini göstermektedir.

Araştırmanın genel sonucu, incelenen kitapların hem kendi içinde hem de birbirleriyle yazma kazanımlarının sayıları bakımından uyum göstermediğini ortaya koymuştur. Bu sonuç, yazarların bir sistem gözetmeden kitap yazdıklarını düşündürmektedir. Ayrıca yönetmelikte kazanımların kullanımına ilişkin alt sayı belirtilmemesi bir diğer sebep olarak değerlendirilebilir. Bazı kazanımların metin ve etkinliklerde işleme açısından uygun olmaması da sebep olarak dikkate alınabilir.

Araştırmada ulaşılan bulgu ve sonuçlardan hareketle aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

- 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)ndaki yazma becerisi kazanımları metin ve etkinliklerde kullanılabilirlik açısından güncellenmelidir. Bu sebeple ders kitabı yazarları program hazırlayıcılara düzenli bir biçimde geri bildirim vermelidir.
- Yazma kazanımları kitap içinde dengeli bir biçimde kullanılmalıdır. Kazanımların kullanım sıklıklarında büyük farklılıklar olmamalıdır.
- Yazma kazanımlarının sıklığı kitaplar arasında büyük farklılık göstermemelidir.
- Yönetmelik, kazanımların kitaplarda kullanım sıklığı açısından alt sınır ifade edecek biçimde güncellenmelidir.

Kaynakça

- Akbaba, S. R. ve Yalçın, K. S. (2016). 6. sınıf öğrencilerinin yazma becerilerinde görülen hataların sınıflandırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(3), s. 1320-1338.
- Akgül, A., Demirel, N., Gürcan, E., Karadağ, D., Karahan, İ. ve Uysal, A. (2018). *7. sınıf ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı (1)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Ceylan, S., Duru, K., Erkek, G. ve Pastutalmaz, M. (2018). *6. sınıf ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Demir, T. (2013). Yazma becerisine yönelik kazanımların ortaokulda gerçekleşme düzeyi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(1), s. 45-56.
- Haykır, A. H., Kaplan, H., Kıryar, A., Tarakcı, R. ve Üstün, E. (2018). *5. sınıf ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Karadağ, Ö. ve Maden, S. (2013). Yazma eğitimi: kuram, uygulama, ölçme ve değerlendirme. A. Güzel ve H. Karatay (Ed.), *Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s. 265-306). Ankara: Pegem Akademi.

- Karagöl, E. (2018). *Akademik yazma açısından lisansüstü tezler* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, B. (2018). *7. sınıf ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı*. Ankara: Dersdestek Yayıncılık.
- Kır, T., Kırman, E. ve Yağız, S. (2018). *7. sınıf ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı (2)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği. (2012). 02.06.2018 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/09/20120912-2.htm> sayfasından erişilmiştir.
- MEB Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). (2018). 02.06.2018 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=222> sayfasından erişilmiştir.
- Mete, G., Karaaslan, M., Kaya, Y., Ozan, Ş. ve Özdemir, D. (2018). *8. sınıf ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Onan, B. (2013). *Dil eğitiminin temel kavramları*. Ankara: Nobel.
- Şekerci, Y. (2018). *6. sınıf ortaokul Türkçe ders kitabı*. İstanbul: Eksen Yayıncılık.
- Yaylı, D. ve Solak, M. (2014). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan yazma etkinliklerine dair öğretmen görüşleri. *Turkish Studies*, 9(6), s. 1139-1151.
- Yıldırım, A. (1999), Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23, s. 7-17.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.